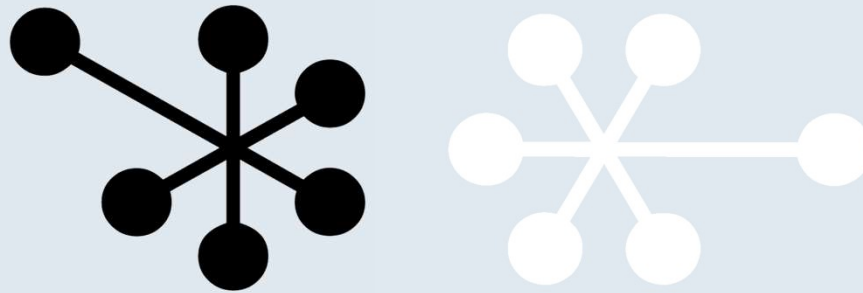

LIFE / FIT FOR REACH

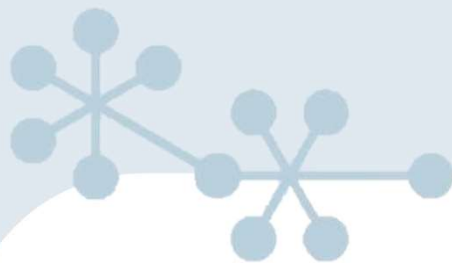
Pārskats par projekta aspektiem no intervijām ar valsts institūciju pārstāvjiem

Ingrīda Brēmere, Baltijas Vides Forums

LIFE FitforREACH-2 projekta pirmā uzraudzības grupas sanāksme, Rīga, 20.06.2024

The project "Chemicals Risk Management and Assessment of Alternatives: Tools and best practices to support circularity, create more sustainable products and avoid regrettable substitution" (LIFE FitForREACH2, No. 101113947 — LIFE22-ENV-EE-LIFE FitforREACH-2) is co-financed with the contribution of the LIFE Programme of the European Union.

- Intervijas ar valsts institūciju pārstāvjiem (no ministrijām, REACH palīdzības dienesta, no citām atbilstīgajām institūcijām) Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā

Daļēji strukturētas intervijas ar respondentiem

Šajā pārskatā apkopoti viedokļi no respondentiem projekta valstīs

Viedoklis par tiesību aktiem attiecībā uz ķīmiskajām vielām

Gatavība/ stiprās puses

- REACH ir ļoti būtisks regulējums, ietver visus aspektus
- Visaptverošas, stingras prasības ķīmisko vielu lietošanai
- Tiek vērtēts kā reaktīvs un atbildīgs regulējums

Vājās puses:

- REACH regulas pārskatīšana ir aizkavēta!
- Regulējums apjomīgs un smagnējs
- Regulējums noveco un to nepieciešams grozīt
- Vairāk reaģējošs uz problēmām; situācijas izpētei un regulējuma izstrādei vajadzīgs laiks

Jaunās tendences:

- Vairāki likumi vides jomā (piem., par augsnes, ūdens aizsardzību) tiek apskatīti arī saistībā ar mērķi tajos iekļaut aspektus par ķīmiskajām vielām
- Aprites ekonomikas aspekti nosaka vajadzību paplašināt regulējuma par ķīmiskajām vielām tvērumu

Regulējuma ieviešana ir galvenā problēma

- «Vājās vietas» attiecas uz regulējuma prasību ievērošanu, atbilstīgas informācijas izmantošanu, piegādes ķēdē iesaistīto pušu saziņu

Valsts institūcijas

- Regulējuma noteiktie pienākumi pārsniedz valsts institūcijas iespējas tos izpildīt
- Problēma ar ķīmiskās vielas izņemšanu no tirgus (neatbilstības gadījumos)
- Neskaidrs atbildību sadalījums starp valsts institūcijām
- Prasību izpildes pārraudzība fragmentēta; nav ieviesta «vienas pieturas aģentūra»

Uzņēmumi, nozares

- Izplatītājiem trūkst izpratnes un zināšanu par iespējamajiem riskiem un regulējuma prasībām
- Uzņēmumiem rodas grūtības izprast ķīmisko vielu regulējuma būtību
- Nozarei ļoti grūti izskaidrot likumu prasības
- Trūkst laika un iespēju ieviest likumu prasības

Par ķīmisko vielu riska pārvaldību uzņēmumos

- Ļoti plašs jautājums - ir labie piemēri un arī ne tik labi gadījumi
- Nacionālajā līmenī vērtējums ir labs – darbojas atbilstīga starp-institūciju darba grupa, lai pārrunātu aktuālos jautājumus, piem., incidentus
- Starptautisku «mātes uzņēmumu» atvasinājumi parāda pietiekami labu sapratni par ķīmisko vielu riska pārvaldību
- (Ļoti) mazos uzņēmumos bieži rodas problēmas:
 - Izpratne ir zema, tiem ir grūtības izprast ķīmisko vielu regulējuma sistēmu
 - DDL formāls pieprasījums; tie neiedziļinās saturā
 - Trūkst zināšanu par riska novērtējumu; dara to tikai uzraudzības institūciju «spiediena» rezultātā
 - Vairākumam uzņēmumu trūkst ķīmisko vielu pārvaldības sistēmas
 - Uzņēmumā ir ierobežota kompetentu darbinieku iesaiste
 - Zināšanas nav pietiekamas, ja vien uzņēmuma galvenā darbība nav saistīta ar ķīmisko vielu apsaimniekošanu

Iesaistīto pušu zināšanas par ķīmiskajām vielām

- Zināšanu līmenis ir ļoti dažāds, atkarībā no uzņēmuma darbības jomas (ražotājs, izplatītājs, tirgotājs), kā arī no iesaistīto atbildības izpratnes
- Jo lielāka atbildība REACH regulas izpratnē, jo uzņēmumam ir labākas zināšanas
- Skatot no atrašanās piegādes ķēdē:
 - Ražotāji un importētāji – šiem dalībniekiem piemīt vairāk zināšanu
 - Importētāji – piemīt ievērojamas zināšanas par tām ķīmiskajām vielām, kuras tie importē
 - Tirgotāji, it īpaši tie, kas tikai pērk un pārdod – tā ir problemātiskā grupa
 - Pakārtotie lietotāji – ne vienmēr pārbauda saņemto piegādi, bieži nespēj saņemt DDL no importētāja
- Skatot no uzņēmuma lieluma:
 - Lielie uzņēmumi ir ļoti profesionāli, tie apzinās zināšanu par ķīmiskajām vielām svarīgumu
 - Ir grupa uzņēmumu, kuri nekad neapmeklē informācijas dienas
- Ministrijām nav tiešu kontaktu ar uzņēmumiem; grūtības atbildēt [šo jautājumu] un tās nevar novērtēt iesaistīto pušu zināšanu līmeni!

Atbalsta sniegšanas veidi uzņēmumiem

- Informācija – pieejams liels daudzums, informācijas pārpilnība – kur atrast vajadzīgo?
 - Tai jābūt viegli atrodamai un pieejamai visos informācijas kanālos
 - Tai jābūt pieejamai vienā vietā, sniedzot konkrētus pielietojuma piemērus, tādus kā ķīmisko vielu riska pārvaldības pasākumi
 - Tās veicināšanai izstrādāt pamata platformu ķīmisko vielu pārvaldībai (tādu kā rīku vai dokumentācijas veidni)
- Apmācības var būt atbalsta sniegšanas veids:
 - Jāņem vērā uzņēmumu (to darbinieku) vēlme izglītoties un saņemt apmācības
 - Kompetentu ekspertu sniegtās apmācības, lai pastiprinātu un padziļinātu uzņēmumu darbinieku zināšanas
 - Izglītošana (ja uzņēmumi ir informēti par iespēju piedalīties) un projekti (piem., FFR aktivitātes) būtu efektīvākais atbalsta sniegšanas veids
- Ievērojot mākslīgā intelekta attīstību un tā sniegtās iespējas, nākotnē šis atbalsta sniegšanas veids varētu kļūt nozīmīgs!

Ko sagaida no FFR2 projekta ieviešanas ...

Par satura jautājumiem:

- Pārrunāt DDL prasības, atjaunināt DDL pārbaudes jautājumu sarakstu
- Riska novērtējums – vadīt uzņēmumus šajā jomā
- Veiksmīgi aizvietošanas piemēri, uzsverot izvairīšanos no neveiksmīgas aizvietošanas gadījumiem
- Palielināt MVU izpratni par ķīmisko vielu pārvaldības nepieciešamību

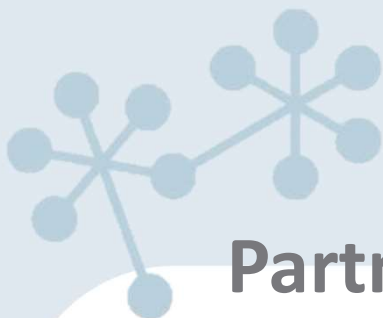
Par sasniedzamību:

- Iesaistīt pēc iespējas vairāk uzņēmumu, un fokusēties uz specifiskiem aizvietošanas gadījumiem
- Piesaistīt jaunus uzņēmumus (tādus, kuri neizprot saistību ar ķīmisko vielu pārvaldību)
- Sākt jomu un uzņēmumu noteikšanu, kur izmanto «netīras» tehnoloģijas (tās jānomaina)

Par sadarbību:

- Savest valsts institūcijas kopā ar nozares uzņēmumiem, lai iegūtu viedokli, nozares redzējumu
- Dalīties ar FFR2 projekta saturu caur sociālo mēdiju kanāliem

LIFE / FIT FOR REACH

Partners

The project “Chemicals Risk Management and Assessment of Alternatives: Tools and best practices to support circularity, create more sustainable products and avoid regrettable substitution” (LIFE FitForREACH2, No. 101113947 — LIFE22-ENV-EE-LIFE FitforREACH-2) is co-financed with the contribution of the LIFE Programme of the European Union.